

CONSIDERAȚII PRIVIND POLITICA STATULUI ÎN DOMENIUL FINANȚĂRII ȘTIINȚEI ȘI INOVĂRII ÎN REPUBLICA MOLDOVA

DRD. CRISTINA UNGUR¹

DR. GHEORGHE CUCIUREANU^{2,3}

¹INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE,

²INSTITUTUL DE DEZVOLTARE A SOCIETĂȚII INFORMAȚIONALE,

³CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU ACREDITARE ȘI ATESTARE

Introducere

NIVELUL DE DEZVOLTARE AL OMENIRII CARE A FOST ATINS PE PARCURSUL ULTIMULUI SECOL A SCHIMBAT PUTERNIC PRIORITĂȚILE. ASTĂZI, CÂND CELE MAI IMPORTANTE RESURSE SUNT DEJA DESCOPERITE, NU MAI ESTE CONSIDERAT LIDER ACEL CARE LE DEȚINE, CI ACEL CARE ESTE CAPABIL SĂ LE VALORIFICE PRIN METODE INOVAȚIONALE EFICIENTE. EVIDENT CĂ INOVAȚIILE SUNT IMPOSIBILE FĂRĂ CERCETARE. CERCETAREA ȘI INOVAREA SUNT DOUĂ DIMENSIUNI FUNDAMENTALE, PLASATE PRINTRE PRIORITĂȚILE STRATEGIEI EUROPA 2020 [1]. UNIUNEA EUROPEANĂ (UE) PUNE ACCENTUL PE TRANSFORMAREA REZULTATELOR ȘTIINȚIFICE ÎN PRODUSE ȘI SERVICII COMERCIALIZABILE, PENTRU ASIGURAREA UNEI DEZVOLTĂRI INTELIGENTE, DURABILE ȘI INCLUZIVE.

În același timp, este recunoscut faptul că cercetarea, dezvoltarea și inovarea (CDI) nu pot evolua fără surse de finanțare suficiente. Uniunea Europeană încurajează statele membre să investească 3% din

PIB în cercetare și dezvoltare până în anul 2020 (1% din fonduri publice, 2% din investiții private), ceea ce se estimează că ar genera 3,7 milioane de locuri de muncă și ar determina o creștere anuală a PIB-ului UE cu circa 800 de miliarde de euro [2].

În acest context, ne-am propus să efectuăm o analiză a politicii de finanțare a CDI și a mecanismelor existente în Republica Moldova.

Sistemul de finanțare al CDI în Republica Moldova

Sistemul CDI din Moldova este unul centralizat, Academia de Științe a Moldovei (AȘM) concentrând majoritatea funcțiilor și mecanismelor în domeniu [3]. AȘM elaborează politicile în domeniul CDI, este principala instituție de finanțare a sferei științei și inovării, dar și principala organizație în care se desfășoară activitățile de cercetare propriu-zise.

Actele de bază care reglementează activitatea CDI sunt Codul cu privire la știință și inovare, adoptat în 2004, [4] și Acordul de parteneriat între Guvernul Republicii Moldova și AȘM, încheiat de obicei pentru o perioadă de 4 ani, cu excepția ultimului, cu o valabilitate de 1 an [5]. Prin aceste acte AȘM a primit drepturi depline în repartizarea și gestionarea banilor publici destinați sferei științei și inovării.

Finanțarea CDI este dominată de către sectorul guvernamental. Conform unor estimări, circa $\frac{3}{4}$ din totalul finanțării cercetării-dezvoltării din țara noastră se bazează pe mijloace bugetare [6]. În afară de mijloacele de la bugetul de stat, legislația prevede și alte surse de finanțare, cum ar fi mijloacele de la bugetele unităților administrativ-teritoriale; mijloacele proprii ale subiectelor activității CDI; investițiile (donațiile, granturile etc.) persoanelor fizice și juridice, inclusiv străine; mijloacele speciale, obținute de organizațiile din sfera științei și inovării de la efectuarea lucrărilor și prestarea serviciilor contra plată.

Statistici oficiale privind finanțarea CDI din partea antreprenoriatului privat nu sunt însă disponibile în Republica Moldova. Estimările arată că antreprenoriatul privat și învățământul superior finanțează modest CDI în comparație cu țările europene. În prezent atestăm un dezinteres al businessului pentru investire în CDI care, probabil, se datorează incertitudinii succesului descoperirii științifice, dar și faptului că o cercetare nu poate avea rezultate imediate și, deci, este o investiție pe termen prea lung în viziunea antreprenorilor autoh-

toni. Mai mult ca atât, este mai simplu de a aduce tehnologii deja existente de peste hotare decât de a investi în invenții la nivel național. Resursele externe, în special cele europene, sunt destul de importante pentru sistemul CDI din Republica Moldova. Cele mai recente date disponibile (pentru anul 2011) indică o pondere de 9,4% pentru finanțarea externă în totalul cheltuielilor CDI [7], dar această cifră pare a fi subestimată.

Având în vedere importanța diferitelor surse de finanțare și disponibilitatea statisticii oficiale, am analizat în continuare preponderent sistemul de finanțare publică a sferei științei și inovării din Republica Moldova.

Politica națională în domeniul finanțării CDI

La nivel național, cercetarea, de rând cu educația și inovarea, este recunoscută drept unul din pilonii de dezvoltare a țării, fapt confirmat frecvent în documentele oficiale. În Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” (2011-2014) este prevăzută o schimbare a paradigmei de dezvoltare a țării de la o economie bazată pe consum la o economie bazată pe investiții, inovații și competitivitate.

Situația reală, reflectată prin indicatori, nu confirmă însă plasarea cercetării printre prioritățile statului. Drept exemplu servesc mijloacele financiare pentru sfera științei și inovării, alocate de la bugetul de stat, în valori absolute și relative (tab. 1).

Tabelul 1
Evoluția finanțării de la bugetul de stat a științei și inovării în Republica Moldova, 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Cheltuieli publice pentru știință și inovare, mil. lei	378,3	356,3	339,8	354,1	350,0	405,7
PIB, mil. lei	60499,8	71885,4	82348,7	88227,7	99200*	109000*
Ponderea sectorului în PIB, %	0,62	0,49	0,41	0,40	0,35	0,37

Surse: Biroul național de statistică (www.statistica.md); Legile bugetului de stat pentru anii 2009-2014; *Estimările Ministerului Economiei pentru anii 2013-2014 [8].

Trebuie de menționat că, inițial, în Codul cu privire la știință și inovare statul se angaja să majoreze finanțarea științei și inovării până la 1% din PIB, creșterea urmând să fie graduală și specificată în Acordul de parteneriat. Întrucât în primul Acord

de parteneriat (2005-2008) nu s-a reușit atingerea obiectivului (în 2008 – 0,7% din PIB), acest cuantum a fost fixat să fie atins în anul 2011, în cadrul celui de-al doilea acord. Ulterior însă, în Cod, sintagma privind obiectivul de finanțare a fost schimba-

tă prin formula „până la 1%” din PIB, iar în ultimul Acord de parteneriat statul se angajează să contribuie cu doar „cel puțin 0,34%” din PIB [5].

La fel ca și în alte țări, politica financiară a statului în Republica Moldova ține în principal de competența Ministerului Finanțelor. Pentru a îmbunătăți procesul decizional în domeniul gestionării bugetului și pentru a asigura o legătura mai bună între alocarea resurselor și prioritățile de politici, în anul 2002 Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a introdus Cadru Bugetar de Cheltuieli pe Termen Mediu (CBTM). În acest document sunt reflectate și cheltuielile bugetului public național pentru sfera științei și inovării atât în expresie absolută, cât și relativă, care sunt planificate pentru perioadele viitoare. Conform CBTM pentru anii 2014-2016, politica financiară a statului nu include în lista priorităților majorarea finanțării sectorului de cercetare, păstrând aceeași pondere de 0,4% din PIB și pentru următoarelor perioade [9].

Ministerul Finanțelor stabilește politica financiară a statului la nivel central, iar autoritățile publice responsabile gestionează activitățile la nivel secto-

rial. Conform Codului cu privire la știință și inovare, politica de stat în sfera științei și inovării este realizată de comunitatea științifică în persoana Academiei de Științe, în conformitate cu politica economică, financiară și tehnico-științifică [4].

Direcții de finanțare

Politica de stat în domeniul cercetării prevede concentrarea resurselor și organizarea activității pe direcțiile strategice ale sferei științei și inovării, care sunt identificate în baza tendințelor internaționale, a potențialului național și în funcție de necesitățile dezvoltării social-economice a țării.

Repartizarea alocațiilor bugetare și finanțarea activităților în sfera științei și inovării de la bugetul de stat se efectuează pe programe și proiecte, în corespundere cu direcțiile strategice ale activității din sfera științei și inovării, aprobate de Parlament. Cele mai multe alocații revin valorificării resurselor umane, naturale și informaționale, urmate de investițiile în biotehnologiile agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară (tab. 2).

Tabela 2
Distribuirea alocațiilor bugetare pe direcții strategice în sfera științei și inovării,
2007-2013, mil. lei

Direcția	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Edificarea statului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene	17,9	29,4	28,6	30,1	316	31,3
Valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltarea durabilă a economiei țării	51,2	64,4	56,2	64,1	64,9	68,6
Biomedicina, farmaceutica, menținerea și fortificarea sănătății	35,7	48,0	44,0	41,1	38,9	40,8
Biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară	51,1	77,9	63,4	84,6	63,9	65,7
Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi	44,1	66,7	52,6	47,0	30,4	31,8
Eficientizarea și asigurarea complexului energetic și a securității energetice, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile	5,0	9,8	9,0	5,7	5,2	61,0
Total CDI*	205,1	296,1	246,0	278,4	234,8	244,5

Sursa: elaborată de autori în baza [10]; *suma reprezintă cheltuielile pentru proiecte CDI, fără cheltuieli administrative, acțiuni-suport și pregătire a cadrelor.

Această distribuție denotă orientarea politicilor statului în domeniul CDI, care ar trebui să fie în strânsă legătură cu necesitățile social-economice

ale țării. Republica Moldova își are tezaurul concentrat în soluri fertile, agricultură și oameni – resurse care trebuie să fie corect valorificate pentru a adu-

ce importante beneficii statului. Din acest punct de vedere, considerăm că distribuirea mijloacelor bugetare alocate științei și inovării este orientată corect. Totodată, deși cele mai mari provocări pentru economia țării se datorează penuriei de resurse energetice, pe care suntem nevoiți să le importăm, finanțarea direcției strategice respective nu depășește 4% din volumul total al finanțării proiectelor CDI. Acest fapt este regretabil, având în vedere că sarcina cercetărilor din domeniul respectiv este de a găsi soluții pentru asigurarea securității energetice a statului, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile de energie.

Conform Acordului de parteneriat, pentru finanțarea cercetărilor fundamentale, aplicative, de transfer tehnologic și de dezvoltare a infrastructurii de inovare se distribuie până la 80% din volumul total de finanțare. Această sumă este repartizată, la rândul ei, în felul următor:

- pentru realizarea cercetărilor fundamentale – cel mult 35%;
- pentru realizarea cercetărilor aplicative – cel puțin 65%, inclusiv lucrări de inovare și transfer tehnologic – până la 10%;
- crearea fondului de rezervă al Consiliului Suprem – până la 1%.

Aceste prevederi sugerează că accentul se pune pe dezvoltarea unei științe utile economiei naționale și societății, care se realizează prin implementări la nivelul proiectelor de cercetare aplicativă. Politica de finanțare a sferei științei și inovării, orientată spre susținerea cercetării aplicative, denotă tendința de obținere a unei plusvalori din cercetare prin utilizarea cunoștințelor în crearea unor noi procese, produse și servicii sau pentru îmbunătățirea lor. Acesta este un trend recunoscut la nivel mondial și reprezintă cheia succesului spre dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere.

Modalități de distribuire a finanțării publice

Mecanismele de distribuire a mijloacelor financiare destinate sferei științei și inovării sunt stipulate în actele principale ce reglementează activitatea CDI. Ele pot fi grupate în 3 modalități de bază:

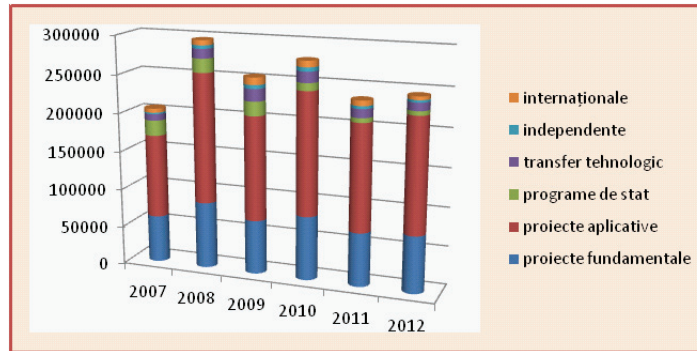
1. proiecte instituționale;
2. finanțare competitivă prin proiecte;
3. alte tipuri de finanțare-bloc.

Dacă primele două modalități prevăd în principal finanțarea cercetărilor științifice, a procurării echipamentului și a diseminării rezultatelor, atunci al 3-lea tip include întreținerea instituțiilor administrației publice centrale în domeniu și a instituțiilor auxiliare din sfera științei și inovării, menținerea infrastructurii sferei științei și inovării, întreținerea bibliotecilor științifice, asigurarea completării fondurilor acestora, acordarea premiilor pentru realizări remarcabile în domeniul științei și tehnicii și alte finanțări similare.

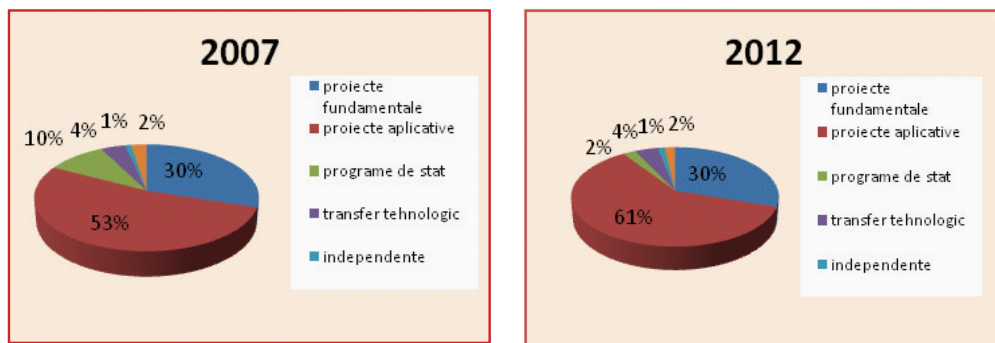
Principala modalitate de finanțare publică a CDI continuă să rămână proiectele instituționale, aplicative și fundamentale (fig. 1a). Conform legislației în vigoare, acest instrument de finanțare este implementat în bază competitivă, cu anunțarea concursurilor și trimiterea propunerilor de proiecte. De facto, această schemă nu este competitivă, deoarece propunerile de proiecte nu concurează una cu alta, iar volumul finanțării este mai mult sau mai puțin prestabilit [6].

Finanțarea cu adevărat competitivă în bază de proiecte s-a redus în ultimii ani în favoarea celei instituționale, de la 17% din totalul finanțării în bază de proiecte în 2007, la 9% în 2012 (fig. 1b). Se creează impresia că administrația AȘM a decis să mențină o finanțare de bază a institutelor la un nivel adecvat în defavoarea finanțării competitive și a altor tipuri de finanțări.

Un caz aparte îl reprezintă programele de stat în sfera științei și inovării care, în conformitate cu legislația în vigoare, este principala formă de promovare a politicii de stat în sfera științei și inovării [4]. Acestea sunt formulate de Guvern și comunitatea științifică în persoana AȘM, în funcție de direcțiile strategice ale științei și inovării. De aceea, este stranie ignorarea acestui mecanism de finanțare, exprimată prin reducerea volumul finanțării și a numărului de programe (fig. 2). Dacă în anul 2007 finanțarea programelor de stat constituia 10% din alocațiile bugetare totale pentru cercetare, atunci pe parcursul următorilor ani s-a înregistrat o scădere până la 2%, fapt ce denotă dezinteresul statului în promovarea inovării prin cercetare la nivelul programelor de stat.

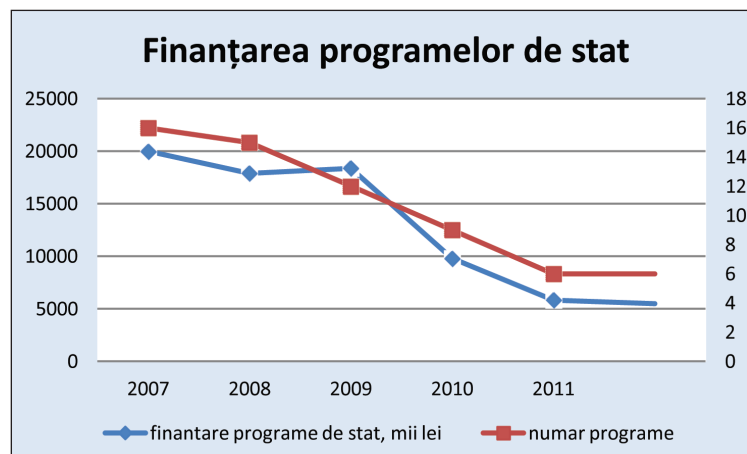
a) în mii lei

b) în %

Sursa: calculele autorilor în baza Rapoartelor AȘM pentru perioada 2007-2012.

Fig. 1. Distribuția finanțării bugetare pe tipuri de proiecte

Sursa: calculele autorilor în baza Rapoartelor AȘM pentru perioada 2007-2012.

Fig. 2. Evoluția volumului de finanțare și a numărului programelor de stat

Perspective de finanțare a CDI

Bugetul de stat reprezintă sursa cea mai importantă pentru finanțarea activităților CDI și, probabil, așa va rămâne și în viitorul apropiat, ținând seama de situația economică. Însă CBTM 2014-2016 nu preconizează o majorare a finanțării sectorului în următorii ani. În Codul cu privire la știință și inovare, obiectivul financiar pentru CDI continuă să fie formulat ambiguu – până la 1% din PIB, ceea ce poate semnifica și 0,2% și 0,8%. În Strategia cercetării-dezvoltării până în anul 2020, recent aprobată, se propune atingerea obiectivului de finanțare a CDI de doar 1% din PIB până în anul 2020, fără a fi specificată separat contribuția sectorului public și sectorului privat [11].

Evoluția contribuției sectorului privat în finanțarea cercetării-dezvoltării este greu de prognozat pe viitor fără a lua în considerare dezvoltarea întregii economii. Aceasta nu poate crește dacă nu se schimbă structura economiei, care în prezent este bazată pe produse ce nu necesită multe tehnologii, și structura investițiilor străine directe, axate până acum pe investirea monopolistă în anumite domenii (ex., energie electrică, gaz) și obținerea unor profituri imediate [12]. Un optimism moderat ne însuflă acceptarea de către Ministerul Economiei a inovării drept unic mijloc de creștere a competitivității economiei și orientarea politicilor în acest sens, exprimată prin documentele de politici și intențiile declarate (crearea unui Consiliu interministerial pentru programele de stat, întărirea componentei inovaționale a programelor derulate prin Organizația de susținere a IMM-urilor, dezvoltarea infrastructurii inovaționale ș.a.) [13]. În ansamblu, creșterea investițiilor private în CDI va depinde în mare măsură de realizarea obiectivelor stipulate în Strategia inovațională, de reușita trecerii de la o economie bazată pe resurse la o economie inovațională, în care firmele inovatoare și competente să fie conectate în cadrul unor parteneriate inovaționale cu universități și centre de cercetare naționale și străine. Totuși, această Strategie nu conține obiective clare în privința finanțării CDI.

Cea mai mare oportunitate pentru creșterea finanțării CDI, respectiv a calității investigațiilor științifice efectuate în Republica Moldova vine din avansarea integrării europene și asocierea la programele comunitare în domeniul CDI. Primul în acest sens a

fost Programul Cadru 7, care a reprezentat principalul instrument pentru finanțarea cercetării științifice în Europa în perioada 2007-2013, având un buget de peste 53 miliarde Euro. În anul 2014, UE a lansat un nou program de cercetare pentru următorii 7 ani, Orizont 2020, cu un buget de 80 de miliarde de Euro, care urmează a fi utilizați pentru consolidarea pozițiilor UE în domeniul științific, pentru inovarea industrială și pentru soluționarea principalelor provocări societale, cum ar fi schimbările climatice, energia regenerabilă, securitatea și siguranța alimentară, îmbătrânirea populației etc. [14]. În cadrul programului Orizont 2020, Republica Moldova are posibilitatea de a câștiga proiecte de cercetare și inovare și de a aduce, pe această cale, mijloace financiare net superioare comparativ cu cele alocate de la bugetul de stat. Aceste facilități se referă nu doar la fondurile pentru cercetare, ci oferă și condiții de salarizare la nivelul normelor europene, fapt ce va contribui la sporirea atractivității sferei științei și inovării pentru personalul înalt calificat.

CONCLUZII

Sistemul CDI din Republica Moldova se confruntă cu probleme importante la nivel de funcționare, cauzate atât de asigurarea insuficientă cu resurse financiare, cât și de modul de gestionare a acestora. Pe dimensiunea politicii de finanțare se impun schimbări importante, care ar integra cele mai bune practici europene.

Obiectivul financiar stabilit în documentele naționale (1% din PIB) este mult sub nivelul țintei europene (3% din PIB) și nu poate asigura necesitățile unei economii inovaționale, mai ales dacă ținem seama de volumul redus al PIB-ului în valori absolute. Desprinderea de un sistem mai complex și perioada lungă de tranziție, fără politici fundamentate științifice, au cauzat pierderi importante în domeniul resurselor umane și materiale. Astfel, am ajuns astăzi în situația că sfera științei și inovării nu poate fi „reînviată” peste noapte, ci necesită investiții și reforme de lungă durată.

Actele de planificare strategică a bugetelor de stat la nivel sectorial nu prevăd o majorare în domeniu în următorii ani. Se pare că statul nu consideră prioritară finanțarea acestui sector, ceea ce presupune că la nivelul organelor de decizie din Republi-

ca Moldova încă nu se conștientizează că știința și inovarea reprezintă calea succesului unui stat, mai ales atât de mic și lipsit de resurse.

În aceste condiții, implicarea antreprenorilor în procesul de cercetare-dezvoltare este una din soluțiile oportune în vederea majorării fondurilor destinate CDI. Statul ar trebuie să revizuiască politica în sfera științei și inovării în scopul sporirii gradului de implicare a sectorului privat în procesul de cercetare-dezvoltare și stimularea agenților economici spre investiții în acest domeniu.

Alte deficiențe ale sistemului CDI din Republica Moldova sunt legate de distribuția finanțelor publice (grad înalt de centralizare, dificultatea de a evalua obiectiv și a selecta cele mai bune propuneri, transparență insuficientă etc.). Practica internațională sugerează că acestea pot fi depășite prin creșterea proporției finanțării competitive și respectarea principiilor evaluării, inclusiv implicarea mai amplă a experților de peste hotare. Totodată, dacă programele de stat rămân a fi forma principală de promovare a politici de stat, se impune creșterea finanțării prin acest tip de mecanism.

REFERINȚE

1. European Commission (2010). EUROPE 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Brussels, 34 pp.
2. Uniunea Europeană. Cercetare și inovare. Disponibil online la http://europa.eu/pol/rd/index_ro.htm (accesat - 29.04.2014)
3. OECD (2011). Competitiveness and Private Sector Development, Republic of Moldova 2011: Fostering SME Development, Competitiveness and Private Sector Development, OECD Publishing, p. 126
4. Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova. Legea nr. 259 din 15.07.2004. Publicat în Monitorul oficial, nr. 125-129 din 30.07.2004
5. Acordul de parteneriat între Guvern și Academia de Științe a Moldovei pentru anul 2013. Disponibil online la http://www.gov.md/public/files/ordinea_de_zi/07.08.2013/Intr23.pdf (accesat la 30.04.2014)
6. Erawatch (2013). Contry pages: Moldova. Disponibil online la http://erawatch.jrc.ec.europa.eu/erawatch/opencms/information/country_pages/md/country (accesat la 02.04.2014).
7. UNESCO Institute for Statistics. Date privind statistica CDI. Disponibil online la <http://www.uis.unesco.org/DataCentre/Pages/BrowseScience.aspx> (accesat la 30.04.2014)
8. Ministerul Economiei al Republicii Moldova. Prognoza preliminară a indicatorilor macroeconomici pentru anii 2014-2017) <http://mec.gov.md/ro/documents-terms/situatia-macroeconomica-prognostare-macroeconomica> (accesat la 10.04.2014).
9. Cadrul Bugetar de Cheltuieli pe Termen Mediu 2014-2016. Anexa 2.2. Cadrul global de resurse și cheltuieli ale bugetului public național pe anii 2014-2016. <http://mf.gov.md/middlecost/cbmt2014>
10. Rapoartele anuale ale Academiei de Științe a Moldovei. Disponibile online la http://asm.md/?go=activitatea&activ1=1&csdt=15&new_language=0 (accesat la 08.04.2014)
11. Strategia de cercetare-dezvoltare a Republicii Moldova până în anul 2020. Disponibilă la http://www.gov.md/public/files/ordinea_de_zi/20.11.2013/Intr04.pdf (accesat la 30.04.2014)
12. PRO INNO Europe (2011). INNO-Policy Trend-Chart country reports – Moldova. Disponibil online la http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/countryreports/moldova_en.pdf (accesat la 30.04.2014)
13. Strategia inovațională a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovații pentru competitivitate”. Disponibilă online la <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=350541> (accesat la 30.04.2014)
14. European Commission. Horizon 2020. The EU Framework Programme for Research and Innovation. Disponibil online la <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/> (accesat la 30.04.2014)

REZUMAT

Considerații privind politica statului în domeniul finanțării științei și inovării. Cercetarea și inovarea sunt doi piloni de bază pentru dezvoltarea inteligentă, durabilă și incluzivă. O bază științifică puternică este însă imposibilă fără o finanțare suficientă. În acest context autorii analizează politica, mecanismele și perspectivele finanțării științei și inovării în Republica Moldova.

ABSTRACT

Considerations to the State Policy in the Field of Science and Innovation Funding. Research and innovation are two basic pillars for smart, sustainable and inclusive development. Nevertheless, a strong scientific basis is impossible without sufficient funding. Thereby the authors analyze policy, funding mechanisms and perspectives of science and innovation in Moldova.

РЕФЕРАТ

Государственная политика в области финансирования науки и инновационной деятельности в Республике Молдова. Научные исследования и инновации - это два основных столпа интеллектуального, устойчивого и всеобъемлющего роста. Сильная научная база, однако, невозможна без достаточного финансирования. В этом контексте авторы анализируют политику, механизмы и перспективы финансирования науки и инноваций в Республике Молдова.